

Nr 105.

Ankom till riksdagens kansli den 22 maj 1917 kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående upplåtande till aktiebolaget Porjus' smältverk av rätt att inom utmälet Valerius å Luossavaara malmfält bryta viss mängd malm ävensom två i ämnet väckta motioner.

I en till riksdagen den 14 april 1917 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 202, har Kungl. Maj:t under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden samma dag föreslagit riksdagen medgiva att på de villkor, som av Kungl. Maj:t i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen angivna grunder bestämmas, må till aktiebolaget Porjus' smältverk upplåtas rätt att inom utmälet Valerius å Luossavaara malmfält bryta intill 10,000 ton kvarts och kvartshaltig järnmalm, dock ej för tid efter utgången av år 1920.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till berörda statsrådsprotokoll.

Jämlikt det år 1907 mellan staten, å ena sidan, samt Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag, aktiebolaget Gellivare malmfält och trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund, å andra sidan, träffade avtal har förstnämnda bolag till staten upplåtit uteslutande nyttjanderätt under 30-årsperioden 1908—1937 till Luossavaara malmfält, innefattande vissa i bilaga till avtalet närmare angivna gruvor och inmutade områden; dock äger staten icke att under sagda tidsperiod inom nämnda malmfält bryta eller låta bryta järnmalm annat än för järn- eller ståltillverkning i

Sverige. Vid utgången av ovannämnda 30-årsperiod äger staten rätt att efter sitt gottfinnande antingen behålla ifrågavarande gruvor och inmutade områden med full äganderätt och utan lösen, eller ock att, mot återlämnande av gruvorna, av bolaget erhålla lösen för alla för gruvornas tillgodogörande eller administrerande anordnade anstalter, byggnader och annat, likasom maskiner, redskap och material.

Bland de områden, som avses med nämnda bestämmelser, ingår ett utmål, benämnt Valerius.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehåft två inom riksdagen väckta till jordbruksutskottet hänvisade motioner nämligen

Motioner.

a) nr 140 i första kammaren av herr *Asplund*, vari hemställts, att riksdagen ville i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 202

dels medgiva att Kungl. Maj:t må äga till aktiebolaget Porjus' smältverk upplåta rätt att inom utmålet Valerius i Luossavaara malmfält bryta intill 10,000 ton kvarts och kvartshaltig järnmalm, dock ej för tid efter utgången av år 1920, samt på de villkor, som i propositionen angivits, med den förändring, att upplåtelsen må på en gång kunna ske för hela ifrågavarande tid eller, om detta ej kan bifallas, att bolaget må äga rätt att avhämta den inom medgiven tid lösbrutna kvartsen och malmen inom utgången av år 1920; samt

dels förklara, att Kungl. Maj:t må äga rätt:

dels att utan riksdagens hörande, under iakttagande av de bestämmelser, som gjorts uti mellan staten och Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag med flera år 1907 träffad överenskommelse angående statens dispositionsrätt till Luossavaara malmfält, intill utgången av år 1937 låta enskilda personer eller bolag på villkor, som av Kungl. Maj:t bestämmas bryta, eller genom statsorgan eller annorledes för statens räkning bryta och för förädling inom landet försälja malm från Luossavaara;

dels att till anläggningar för gruvdrift å Luossavaara använda vid försäljning därifrån av malm eller andra, icke inmutningsbara ämnen influtna medel;

b) nr 441 i andra kammaren av herr *Hage*, vari hemställts,

att riksdagen ville i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 202

dels medgiva, att Kungl. Maj:t må äga till aktiebolaget Porjus' smältverk upplåta rätt att inom utmålet Valerius i Luossavaara malmfält bryta intill 10,000 ton kvarts och kvartshaltig järnmalm, dock ej för tid efter utgången av år 1920, samt på de villkor, som i propositionen angivits med den förändring, att upplåtelse må på en gång kunna ske för hela nämnda tid eller, om detta ej kan bifallas, att bolaget må äga

rätt att avhämta den inom medgiven tid lösbrutna kvartsen och malmen inom utgången av år 1920;

dels förklara, att enligt riksdagens uppfattning, Kungl. Maj:t äger rätt att i enlighet med bestämmelserna uti mellan staten och Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag m. fl. år 1907 träffad överenskommelse angående statens dispositionsrätt till Luossavaara malmfält, utan riksdagens vidare hörande, intill utgången av år 1937 låta bryta eller själv bryta och för förädling inom landet försälja malm från Luossavaara samt i mån av behov till anordningar för gruvdriften använda därvid inflytna medel.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för dessa framställningar, tillåter sig utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottet.

Utskottet har intet att erinra mot att till aktiebolaget Porjus' smältverk upplåtes rätt att å ovanberörda under statens disposition stående utmålet bryta den föreslagna kvantiteten kvarts och kvartshaltig järnmalm.

Beträffande de av departementschefen i statsrådsprotokollet angivna grunder för den ifrågasatta brytningsrätten innefatta dessa bland annat, att upplåtelse varje gång bör ske endast för ett år, första gången till utgången av innevarande år.

I första punkten av de i ämnet väckta motionerna hemställes om sådan ändring i ovannämnda grunder att upplåtelse må på en gång kunna ske för hela ifrågavarande tid eller alternativt att nämnda bolag må äga rätt att avhämta den inom medgiven tid lösbrutna kvartsen och malmen inom utgången av år 1920.

Av de i statsrådsprotokollet angivna skäl kan utskottet icke tillstyrka, att brytningsrätten i fråga lämnas mer än för ett år i sänder. Däremot synes utskottet med hänsyn till rådande för industrien osäkra förhållanden skäligen att såsom i motionerna alternativt ifrågasatts bolaget medges rätt att intill utgången av 1920 avhämta den inom medgiven tid lösbrutna kvantiteterna kvarts och malm.

Vad angår det i punkterna 2 och 3 av herr Asplunds och i punkt 2 av herr Hages motion framställda förslaget ifråga om rätt för Kungl. Maj:t att utan riksdagens hörande bryta eller låta bryta och försälja malm från Loussavaara malmfält har utskottet icke ansett sig böra för närvarande intaga ställning härtill, men håller utskottet före, att därest Kungl. Maj:t skulle finna, att för ifrågavarande fyndigheters rationella utnyttjande ett sådant medgivande är erforderligt, Kungl. Maj:t icke skall underlåta att till riksdagen göra framställning i ämnet.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

1) att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande framställning samt de av herrar Asplund och Hage i ämnet väckta motioner medgiva, att på de villkor, som av Kungl. Maj:t i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen angivna grunder bestämmas, må till aktiebolaget Porjus' smältverk upplåtas rätt att inom utmålet Valerius å Luossavaara malmfält bryta intill 10,000 ton kvarts och kvartshaltig järnmalm, dock ej för tid efter utgången av år 1920 med rätt för bolaget att inom utgången av nämnda tid avhämta den inom medgiven tid lösbrutna kvantiteten kvarts och järnmalm.

2) att förevarande motioner i vad de icke blivit besvarade igenom vad utskottet här ovan hemställt ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 22 maj 1917.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Närvarande: se utlåtande nr 102.
